

RUIMTELIJKE PLANNING IS NIET KLAAR VOOR VERGRIJZING

Tienduizenden ouderen wonen op foute plek

20 JULI 2015 | Van onze redactrice Sarah Vankersschaever

Er nadert een golf van een kleine 3,8 miljoen zestigplussers en niemand denkt eraan hoe die op te vangen. De ruimtelijk planner Pascal De Decker ziet de toekomst in grijs en zwart. ‘Werkelijk niéts is aangepast aan een ouder wordende bevolking.’

Jimmy Kets

De socioloog en ruimtelijk planner Pascal De Decker (faculteit Architectuur, KU Leuven) ziet een grijze golf naderen, maar geen dijk om ze op te vangen. Nochtans zijn er voldoende signalen: in het rapport ‘World Population Ageing’ (2013) van de Verenigde Naties staat België op de veertiende plaats van de 201 landen wereldwijd voor wat het aandeel zestigplussers betreft. In ons land schat het Planbureau dat het aantal zestigplussers in 2060 meer dan verdubbeld zal zijn, tot een kleine 3,8 miljoen Belgen.

De Decker en zijn collega's onderzoeken samen de geografie van de vergrijzing. Hun conclusie: 'De huizen, de dorpen, de straten... werkelijk níets is aangepast aan een ouder wordende bevolking. De toestand is ernstig.'

Waar moeten we wonen?

'Extra rusthuizen bouwen blijkt onbetaalbaar, dus wil de overheid dat ouderen langer thuiswonen. Maar onze huizen zijn daar niet op voorzien, als je weet dat volgens de gegevens van de Belgian Ageing Studies bijna vier op de tien ouderen in een ernstig onaangepaste woning wonen. Dat wil zeggen dat er vaak trappen zijn, geen centrale verwarming, toilet of douche/bad of dat de woning moeilijk te verwarmen is.'

Ook nieuwbouw is vaak niet rolstoelvriendelijk of niet op de oude dag gericht. Alternatieve woonvormen die wel op de vergrijzing inspelen, zoals samenwonende senioren, mislukken vaak omdat ze niet binnen de strakke lijnen van de wetgeving passen. En een oplossing moet je evenmin bij de kinderen zoeken: tussen 1990 en 2007 is het aantal Vlaamse tachtigplussers dat bij een van de kinderen inwoont, gehalveerd. Dat cijfer daalt nog.

Hoe moeten we boodschappen doen?

'Ouderen willen zo lang mogelijk zelfstandig leven. Te begrijpen, maar de omgeving is daar niet altijd op voorzien: een derde van de ouderen vindt nu al dat er te weinig winkels, kruidenierszaken en postkantoren in hun onmiddellijke woonomgeving zijn. Dat geldt nog meer voor voorzieningen als apothekers en dokters.'

Dat is natuurlijk een typisch probleem voor Verkavelingsvlaanderen, dat getekend is door lintbebouwing en verspreide verkavelingen die tot diep in het platteland slingeren. 'Het maakt dat tienduizenden ouderen op de verkeerde plek wonen om zelfstandig oud te worden. En slechts weinig ouderen willen verhuizen: aan het huis hangen alle herinneringen vast, het symboliseert zowat hun hele leven. Zoiets laat je niet gemakkelijk achter.'

Wie zal ons verzorgen?

'Mantelzorg door familie en vrienden wordt steeds minder vanzelfsprekend met de stijgende pensioenleeftijd en het feit dat die vaak niet naast de deur wonen. Maar ook de zorgverlening kent haar knelpuntberoepen. Verkavelingsvlaanderen maakt ook dat hulpbehoevende ouderen thuis opzoeken een tijdrovende en dus dure service wordt. Blijft dat haalbaar en betaalbaar als het aantal ouderen in de toekomst verdubbelt?'

Wie zal rekening met ons houden?

‘We geven ouderen te weinig stem bij de ontwikkeling van nieuwe plannen, zoals bij stadsvernieuwing. Daardoor leggen we nieuwe straten en pleinen aan zonder rekening te houden met de toegankelijkheid voor ouderen. Zo vindt 39 procent onder hen bijvoorbeeld dat er te weinig rustbanken zijn en 37 procent hekelt de staat van de voetpaden. Ik denk ook aan het voorbeeld van de nieuwe, ‘open straten’ die her en der opduiken, waarbij voetgangers en openbaar vervoer eenzelfde, vlakke straat delen. Ouderen vertellen me dat ze die mijden omdat ze zich niet veilig voelen zonder voetpad, waar ze op hun eigen tempo kunnen stappen.’ Zo veel steden hebben een jeugdraad, waarom hebben ze geen ouderenraad?

Daarom mijn fervent pleidooi voor ZORGWIJKEN!

Baken wijken in centra af waar men gepland zorgt dat er genoeg voorzieningen zijn, dat er jonge mensen wonen die kunnen ondersteunen, dat er ouderen wonen die kunnen opletten, ...

Dit is aan erg lage kost, waarvan veel privé-initiatief kan zijn. Het is ook iets dat kan groeien, een zorgwijk wordt gaandeweg opgebouwd.

Dus zorg in bestemmingsplannen dat dit bestaat, dat mensen die kopen en of huren, daar bewust van worden.